

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Účast veřejnosti na místní správě

PŘÁVO OBRACET SE NA ORGÁNY OBCE SE ŽÁDOSTMI, PODNĚTY A PŘIPOMÍNKAMI

JUDr. Adam Furek
oddělení legislativně-právní
odbor dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra

tel. 974 816 421
e-mail: furek@mvcz.cz

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

PŘEHLED OBSAHU

Obecně k právům občana obce

- Podstata práv občana obce podle § 16 odst. 2 („petiční právo“)
- Týkají se obě práva výlučně samostatné působnosti?
- Vztah práva podle § 16 odst. 2 písm. f) a písm. g)
- Aplikace zákona o právu petičním v podmínkách obcí

Právo podle § 16 odst. 2 písm. f) (požadavek projednání záležitosti)

- Forma uplatnění požadavku (forma žádosti)
- Způsob vyřízení požadavku na projednání
- Zařazení bodu na program probíhajícího zasedání

Právo podle § 16 odst. 2 písm. g) (návrhy, připomínky, podněty)

- Forma podání (písemná, ústní; aplikace správního řádu)
- Vyřízení podání (okamžik vyřízení)
- Podněty „neobčanů“ – stížnosti
- „Nepříslušný“ oslovený orgán
- Ochrana podatele proti nevyřízení podnětu
- Zneužívání práva a ochrana obce

§ 16 odst. 2 písm. f):

f) požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce; je-li žádost podepsána nejméně 0,5 % občanů obce, musí být projednána na jejich zasedání nejpozději do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů,

§ 16 odst. 2 písm. g):

g) podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty; orgány obce je vyřizují bezodkladně, nejdéle však do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů.

Obě práva náleží:

- Občanovi obce, který dosáhl věku 18 let
- fyzické osobě, která dosáhla věku 18 let a vlastní na území obce nemovitost.
- fyzické osobě, která dosáhla věku 18 let, je cizím státním občanem a je v obci hlášena k trvalému pobytu, stanoví-li tak mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.

(dále pro zjednodušení **občan obce**)

Podstata práv občana obce podle § 16 odst. 2 („petiční právo“)

- 1. Provedení petičního práva (čl. 18 odst. 1: Petiční právo je zaručeno; ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu má každý právo sám nebo s jinými se obracet na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi.)**
- 2. Provedení práva účasti na správě věcí veřejných (čl. 21 odst. 1: Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.)**

(uvedená práva jsou ovšem **širší** – občan obce není omezen v realizaci těchto práv i v případě, že podání činí ve věci „svého“ vlastního zájmu (např. žádost o prodej obecní nemovitosti.)

Týkají se obě práva výlučně samostatné působnosti?

- V případě práva podle písm. f) tak zákon stanoví výslovně, v případě písm. g) nikoli a může být sporné, zda podle písm. g) lze postupovat i v případě přenesené působnosti
- **MV vztahuje práva podle § 16 odst. 2 písm. f) a g) výlučně k samostatné působnosti** (práva jsou svázána s *občany obce*, což je zcela legitimní v případě samostatné působnosti, nikoli v případě působnosti přenesené).
- **Pro záležitosti přenesené působnosti** se postupuje plně v režimu správního řádu, tj. podáváním podnětů podle § 42 správního řádu či podání podle § 37 správního řádu

Vztah práv podle § 16 odst. 2 písm. f) a g)

- Význam v případě zastupitelstva a rady obce, protože z písm. g) vyplývá povinnost podnět vyřídit věcně, zatímco z písm. f), nejde-li o kvalifikovanou žádost, nikoli
- Výchozím bodem pro posouzení této otázky je způsob, jímž zastupitelstvo nebo rada mohou vyřídit podnět – **vždy se tak musí stát jejich projednáním** (kolektivní orgán jiným způsobem jednat nemůže)

- **Právo podle písm. f) je speciální vůči právu podle písm. g)**
Pokud jakmile požadavek směřuje do samostatné působnosti rady nebo zastupitelstva, postupuje se přímo podle písm. f). Písm. g) se pak uplatní jen tehdy, jestliže podnět směřuje jinému obecnímu orgánu.
(dovětek o „působnosti zastupitelstva obce“)

Aplikace zákona o právu petičním v podmínkách obcí

- **Zákon o právu petičním je rovněž provedením čl. 18 Listiny** (stejně, jako práva podle § 16 odst. 2 písm. f) a g) zákona o obcích). V obou případech se jedná o **procesní provedení petičního práva**.
- Zákon o právu petičním se vztahuje na státní orgány (§ 1 odst. 1) a na právnické osoby, pokud jim byla svěřena působnost státního orgánu (§ 8). Takovou právnickou osobou je i obec, pokud vykonává přenesenou působnost.

Zákon o právu petičním se aplikuje v podmínkách obcí ve vztahu k výkonu přenesené působnosti. V případě působnosti samostatné se postupuje podle § 16 odst. 2 písm. f) a g) nebo podle pravidel určených radou pro vyřizování petic a stížností (§ 102 odst. 2 písm. n). *Nejsou-li pravidla stanovena, aplikuje se přiměřeně zákon o právu petičním*

§ 16 odst. 2 písm. f) – FORMA A OBSAH ŽÁDOSTI

- Zákon rozlišuje **prostou žádost** a **žádost kvalifikovanou**
- **Forma žádosti**
 - **Prostá žádost** – písemně i ústně (případá do úvahy jen na zasedání dotčeného obecního orgánu)
 - **Kvalifikovaná žádost** – výlučně písemnou formou
- **Obsah žádosti**
 - Jakým způsobem prokazovat oprávnění k realizaci práva podle § 16
 - (v případě kvalifikované žádosti je třeba „uznat“ i podpisy)
 - Vymezení „požadavku“ na projednání

§ 16 odst. 2 písm. f) – VYŘÍZENÍ ŽÁDOSTI („PROJEDNÁNÍ“)

- **Prostá žádost**
 - Musí být zařazena do návrhu programu
 - Žadostí oslovený orgán sám rozhodne, zda projedná či nikoli
- **Kvalifikovaná žádost**
 - Musí být osloveným orgánem věcně projednána, tj. v případě zastupitelstva musí být otevřena „diskuse“ (není však třeba přijímat usnesení či rozhodnutí) – **KS ÚnL 15 Ca 36/2006-36 a NSS 3 Aps 6/2006-76**
- V obou případech je nutné způsob vyřízení žádosti **zaznamenat v zápise** Zákon nepředpokládá, že žadatel bude **vyrozuměn** a tuto povinnost nelze dovodit (byť je v rámci dobré správy doporučení hodné, aby podatelé byli o projednání žádosti informováni)

§ 16 odst. 2 písm. f) – POŽADAVEK NA ZAŘAZENÍ BODU NA PROBÍHAJÍCÍ ZASEDÁNÍ ZASTUPITELSTVA OBCE

- **Může na základě § 16 odst. 2 písm. f) ve spojení s písm. c) občan obce navrhopvat doplnění bodů na program probíhajícího zasedání zastupitelstva obce?**
- **Nikoli**, právo navrhopvat zařazení bodů na program probíhajícího zasedání zastupitelstva náleží osobám a orgánům uvedeným v § 94 zákona o obcích
- (zastupitelstvo může umožnit vznášení návrhů podle § 16 odst. 2 písm. f) na zasedání zastupitelstva, o uplatněných požadavcích však nemusí hlasovat jako o doplnění programu, ale takový požadavek musí „projednat“ ve lhůtě 90 dní)

§ 16 odst. 2 písm. g) – FORMA PODÁNÍ

- **Zákon o obcích formu podání nestanoví, takže nelze vyloučit ani podání ústní; sporné může být i podání „elektronicky bez zaručeného podpisu“** (tento problém se vyskytuje i v případě práva podle písm. f/)
- Odpověď závisí na tom, zda a pokud ano do jaké míry lze aplikovat správní řád (názory se různí, pro aplikaci hovoří povaha práva jako veřejného subjektivního práva)
- *V praxi je lépe poskytnout podatelům širší možnost obracet se na obec a tedy akceptovat i podání elektronická bez zaručeného elektronického podpisu*

§ 16 odst. 2 písm. g) – VYŘÍZENÍ PODÁNÍ

- Vždy se jedná o „věcné vyřízení“
- Součástí vyřízení musí být i informování podatele o tom, jakým způsobem bylo jeho podání vyřízeno
- Lhůta pro vyřízení je splněna, pokud alespoň v poslední den bude sdělení podateli vypraveno
- Pokud nelze vzhledem k objektivním okolnostem v dané lhůtě podnět věcně „vyřešit“, je třeba podateli alespoň sdělit, jaké kroky byly dosud učiněny
- Srov. též závěr poradního sboru ke správnímu řádu č. 26 (ke způsobu vyřízení stížnosti podle § 175 správního řádu)

PODNĚTY NEOBČANŮ

- Nelze-li podání podřadit pod § 16 zákona o obcích, je třeba je vyřizovat podle jeho povahy, typicky v režimu **správního řádu** nebo **zákona o právu petičním** anebo **na základě pravidel stanovených radou pro vyřizování petic a stížností** (§ 102 odst. 2 písm. n/).

„Nepříslušný“ oslovený orgán

V praxi se vyskytují dva druhy pochybení v souvislosti s adresováním podnětů a žádostí:

- a) žádost je adresována orgánu, do jehož působnosti věc nenáleží**
(Otázka, zda má být respektován požadavek žadatele nebo zda má být takové podání automaticky předáno „příslušnému“ obecnímu orgánu – v případě práva podle písm. f) by měl být zřejmě požadavek podatele respektován, v případě práva podle písm. g) by bylo možno uvažovat o předání „věcně příslušnému“ obecnímu orgánu)
- b) žádost vyřídí orgán, jemuž nebyla adresována**

Ochrana podatelů

Soudní ochrana: žaloba na ochranu před nečinností

Kontrola výkonu samostatné působnosti: Podnětem Ministerstvu vnitra na kontrolu samostatné působnosti

Ochrana obce

Za „zneužití“ práva podle § 16 odst. 2 písm. f) a g) lze považovat tyto modelové situace:

- **Opakování identických podnětů**
- **Využívání práva k „obstrukčním“ a „šikanózním“ postupům**

(není nutné věcně vyřizovat; je však vhodné takového podatele písemně upozornit na to, že jeho podání nebude z daného důvodu vyřizováno)